

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

נה.

עין משפט
נר מצוה

א מיי פ"א מהל' ממדין הל' ג'
 קב"ב ב מיי פ"ג מהל' ערכין הל' יא'
 קב"ב ד מיי פ"ג מהל' טוען ומטען הל' א'
 סמג עשין לה טו"ש"ע ח"מ ס"י פה סעי' א'
 קב"ב ו מיי פ"ג מהל' מעילה הל' א סמג עשין ר'
 קב"ב ח מיי פ"א מהל' גולה והבדלה הל' יב סמג עשין ג' טו"ש"ע ח"מ ט' רכ"ט סעי' ב וס"י רכ"ט סעי' א'
 קב"ב ט מיי פ"ג מהל' עשן ט סמג עשין טו"ש"ע ח"מ ט' רכ"ט סעי' א'
 קב"ב י מיי פ"ג מהל' עשן ט סמג עשין טו"ש"ע ח"מ ט' רכ"ט סעי' א'
 קב"ב יא מיי פ"ג מהל' עשן ט סמג עשין טו"ש"ע ח"מ ט' רכ"ט סעי' א'
 קב"ב יב מיי פ"ג מהל' עשן ט סמג עשין טו"ש"ע ח"מ ט' רכ"ט סעי' א'
 קב"ב יג מיי פ"ג מהל' עשן ט סמג עשין טו"ש"ע ח"מ ט' רכ"ט סעי' א'
 קב"ב יד מיי פ"ג מהל' עשן ט סמג עשין טו"ש"ע ח"מ ט' רכ"ט סעי' א'
 קב"ב טו מיי פ"ג מהל' עשן ט סמג עשין טו"ש"ע ח"מ ט' רכ"ט סעי' א'
 קב"ב טז מיי פ"ג מהל' עשן ט סמג עשין טו"ש"ע ח"מ ט' רכ"ט סעי' א'
 קב"ב יז מיי פ"ג מהל' עשן ט סמג עשין טו"ש"ע ח"מ ט' רכ"ט סעי' א'
 קב"ב יח מיי פ"ג מהל' עשן ט סמג עשין טו"ש"ע ח"מ ט' רכ"ט סעי' א'
 קב"ב יט מיי פ"ג מהל' עשן ט סמג עשין טו"ש"ע ח"מ ט' רכ"ט סעי' א'
 קב"ב כ מיי פ"ג מהל' עשן ט סמג עשין טו"ש"ע ח"מ ט' רכ"ט סעי' א'

תורה אור השלם

1 והוא על המזבח ויחזק בו לא תבנה ובער עֲלֶיהָ הַבֵּית וְעַצִּים בַּבֵּית בַּבֵּית וְיָרָךְ עֲלֶיהָ הַעֲלֶה וְהִקְדַּשְׁתָּ עֲלֶיהָ הַחֲבִיב הַשְּׁלֵמִים וְיִקְרָא וְהָיָה אֲשֶׁר חָטָא מִן הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלַם וְיָאָת חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֵף עֲלָיו וְיָתַן אֹתוֹ לַבַּיִת וְהַבְּחֵן וְכַפֵּר עֲלָיו בְּאֵלֵי הַדָּשָׁן וְגִסְתָּם לֵךְ וְיִקְרָא ה' טו

גלוין הש"ס

תורה"ה פרה זו וכו' והא דלמדין תקם דהס לג ע"כ:

איתא התם מה יש לי לרבות פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים מנין לרבות קדשי קדשים וקדשים קלים מ"ל צבמה טמאה ואם כל צבמה טמאה וכו' פריך לעיל צבמה כולה לשמים למעוטי קדשים קלים דליכא מעילה לא מסיק אדעתיה מסוף הצרייתא דמרבא אף קדשים קלים: **נדמיייה** לתהייתא הקדש. וא"ת אם כן קרא למה לי אי

למעוטי סוף הקדש הא אין חומש ש"ן צו כיון שאין נפדה עור וי"ל כגון שלקח אבנים כדי לשקען צבין ונמלך עליהם לפדותם ומקרי אפ"ה סוף הקדש כיון שמתחילה היה דעתו לשקען אי נמי כגון שנפל הצבין ורואה לפדות האבנים אי נמי אצרייתא פריך מ"ל למעוטי אמצע הקדש ולמה קרא לא אחא אלא למעוטי אין כולה לשמים:

העולה עולה ראשונה. הכמזבה ראשונה בקרבנות צפרשת פינחס והיינו תמיד של שחר וכן פי' רש"י פרק תמיד נשחט (פסחים דף נח: וס"ג) אי נמי ראשונה שהקריבו ישראל במדבר [ולמאן דלמר א' ועולת תמיד הואי אי נמי ראשונה למינוך המזבח דלמר צתכלת (מנחות דף מט: וס"ג) אין מחנכת את המזבח אלא בתמיד השחר:

פרה זו תחת פרה של הקדש הקדשו פדוי. וא"ת והכתיב (ויקרא טו) והיה הוא ותמורתו יהיה קדש י"ל דהכא מיירי צדק צדק הצית ואפילו בתמימים דלמר צדק תמורה (ד' ה:) המתפס תמימים לצדק הצית אע"פ שעובר בלא מעשה מה שעשה עשוי (והא דלמר'י התם כל הראוי לגזי המזבח אינו יוכל מידי מזבח לעולם היינו דשפודין אומו מוכרין אותו לזרכי עולות אי שקדם המוס להקדש דאינו עושה תמורה אצל אין לפרש דמיירי אפילו קדם הקדשו למומו וכגון דידו אקודש' דלא עביד תמורה אלא היכא דלמך ידו אלוין דפרה זו תחת פרה של הקדש משמע דידו אלוין:

מזירת זו בחמש פלעים הקדשו פדוי. הלא אלו גרסינן ד הקדש על העליונה דכיון שנתכוון לחלל הקדש אפילו שזה הכנה על דבר מועט מחולל דקדאמר שמואל לקמן אצל צרישא שלא הוכר שום שום לא היה דעתו לקנות ההקדש אלא לחללו שזה צורה לכן ישלים ואם הוסיף יד הקדש על העליונה ולכן לא עירב לשנות הצבות יחד:

ותנא דידן מאי מעבא לא תני ישיבת הדיינין. מימה ליטני דאית ליה דרז קטינא דנוקקין אפילו לפחות משוה פרוטה דבסמון אמר דלוי דתני ישיבת הדיינין לא אילטרין אלא לאפוקי דרז קטינא וי"ל דמסקינן דבתחילת דין מודה רב קטינא דבעינן שזה פרוטה להכי פריך ותנא דידן ליטני ישיבת הדיינין דמשמע תחילה ישיבה ופי' משני אלו לאפוקי דרז קטינא ופי' (סכר דרז קטינא אית ליה דנוקקין אפילו להחיל וליטע): כמאן

באמצע הקדש ליתא. נהי דצסקו הקדש לא משכחת לה משום דלאו למוצא חויה ולא לסקעה צבין מיהו צהקדש שני משכחת לה שמתפסה תחת אחר וחוזר ופודה אותה: לפי שאינה צסקו הקדש. ומשום הכי אימעטי אמצע הקדש (סוף הקדש) אמצע הקדש) מדמינן לסוף הקדש: מה סוף הקדש. נפקא לן מינה דמעטע מחומש: אף אמצע הקדש כו'. וסוף הקדש דלאו בלא מיעוטא דקרא נמי לא שייך ביה חומש דהא לא פריק ליה מיהו אהני מיעוטא דקרא לדמויי ליה אמצע הקדש דלאו מיעוטא לא מליט למיגמר אמצע הקדש מסוף הקדש דהתם משום דלא שייכא ביה חומש הו': **דלמר רבא** כו'. כלומר צהדיא אימעטי אמצע הקדש מינה דלמר רבא צסקר יומא (ד' גז:). **העולה**. דלתיב גבי סדר המערכה וצבר עליה הכהן עזים צצק צצק וערך עליה העולה ה' יתירה דרש שמהא היא ראשונה שלא היא הקטר קודם לתמיד של שחר: **הקדשו פדוי**. אע"פ שלא שם דמים קצובין דקיימא לן (ה) הקדש שזה מנה שחיללו על שזה פרוטה מחולל ושרי ללאתענוי מיניה ומיהו יד הקדש על העליונה שאם דמים הללו ימירם על דמי ההקדש קנה הקדש ואם **עלים** זו צמח פלעים של הקדשו פדוי. אע"פ שאינו שוה ולא תימא הואיל ושם לה דמים ואינה שוה כמה שאמר אין דבריו כלום אלא הקדש פדוי והוא ישלים: **על** הקדש שני אם חזר ופדה את זה:

בתני האונאה ארבעה כסף. למקח סלע וכדלמרי' דהוה ליה שמת: **והטענה** שפי כסף. שאין שבעת הדיינין על הטענה פחותה משמי מעות כסף שטענו שזה שמי כסף יש לי צדק וזה יודה לו מהם שזה פרוטה ויכפור השאר או יודה הכל ויכפור פרוטה: והסודא שזה פרוטה. דלפרשנין להיות הודאה צמקת ויתחייב שבעה: מהולא שזה פרוטה כו'. אצל צביר מהכי לא דלמנן (לעיל ד' סו). מאשר תאצד ממנו' פרט לצדיקה שאין זה שוה פרוטה: **ויוליכו** אחריו. אם הודה ששבע לשקר דלא הויה ליה כפרה עד שיחזירו לידו ממנו ולא לשלוחו דלכתיב (צמדרה ה) ונתן לאשר אשם לו: **גב'** וניטני נמי האונאה פרוטה. כגון אם היה המקח צבש פרוטה: **אין אונאה** (פרוטות). כפחות מאשר שהוא מטבע של כסף: **וגול צפרוטה**. לחייבו קרבן שבעה אם נשבע לשקר ולהוליכו אחריו: **וישיבת הדיינין צפרוטה**. לני שיש לו עדים או שחייב מודה ודוחאו מלשם ישבו הדיינין ויכופו אותו: **הנא גול** מכיון דתנא גול צפרוטה ש"מ ממנה הוא וכפינן: **הנא אצטריק** ליה גול. לאשמועינן דיוליכו אחריו: אע"ג דול צין מציאה להכרזה: **ליטני מעשר צפרוטה** דצביר מהכי לא תפיס פדיונו: לרבות

א) פסחים נח: יומא לה. ב) ק"ח. מנחות מט. תמיד כח: (מנחות קו) וצמח קג: (ג' ו' סוף גיטין י: ד' פסחים ג') ב"ק קג: (ד' לעיל מט: ג') קדושת יא: שבעות לה: (בבא מציעא כ: ג') (לקמן טו: ג') ב"ק קג: (ח' לעיל גג: ט) ר"מ מ"ו: (ג' דברים כג: ט) (מגינה ט) (בדלחית כג: ט) (לעיל גג: ט) ק"א סכר דמשמע ישיבת הדיינין אפי' בגמר דין.

הגהות הב"ח

א) (ה) ד"ה כסף הקדש: (ג) ד"ה הקדשו פדוי וכו' דקיימא לן. י"ב ע"ל דף ט ע"ב:

מוסף רש"י

העולה עולה ראשונה. מולה כתיב וערך עליה עולה אלא העולה הכי קאמר וערך עליה מד העולה המזבה האמורה תחלה לכל העולות והיינו עולת תמיד דפרשת קרבנות (בפי' פסחים) דקרבן תמיד כתיב כרישא (פסחים פסחים) אלו: העולה משמע העולה מהא הראשונה לכל הקרבנות (מנחות טו). דלי לאורי' בעלמא אהא שקיעתו עליה עולה ושלמים. נכתוב וערך עליה (ויחזק ד' טו): אלו: העולה משמע העולה האמורה ראשון צבדי קרבנות והיא עולה הבקש שחומר ואמרת להם זה האשה כו'. והיא ימירא קא דרש (כתובות קו). וכתיב וצמח קג:.

ג) על שקר והודא. ויוליכו אחריו אפילו למדי. דלון ה כפרה עד שיחזיר לגול עולמו דכתיב (ויקרא יג) לאשר הוא לו וגו' וכן נשבע לשקר כתיב (ב"ק קג). האונאה ארבעה כסף. מעות כסף שם שש דינרי. מעשרים וארבעה כסף. סלע. אם היה המקח דמי הסלע שהוא כ"ד מעות דהשתא הויה אונאה שמת למקח. חייב להשיב לו כל אונאחו ארבעה כסף (לעיל טו). שבעת הדיינין. שהדיינים ששבעין ע"י הודאת מקלע הטענה, הויה מלך מאשר יאמר כי הוא זה (עמות כג) וכתיב ענה ויקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו. והיינו שבעה (שבעות ה). הטענה שתי כסף. הטענה שהשבעה צהא על ידה לא תהא פחות משמי כסף (טו) אינו נשבע אלא אם כן טענו על כל מעות שהן שלש דינרי (בבא מציעא ג). וההודא. שמתחייבו לשבע לאתהא פחות מפרוטה. ונגמ' פליגי רב ושמאל צפרוטה זו או מתוך שמי כסף של טענה היא. או צריך שתהא טענת הכפרה של כסף שמי מעות כסף לנד פרוטה של הודאה (שבעות ה). וכתיב קדושתו יא. אין בהומושו פרוטה. שנינו דלא צר גזולה הוא עד שיבה צו שיהא ארבע פרוטות כדי שיהא ראו לתוספת חומש (לעיל ג).